

سرانه یارانه ۷۵۰ تومانی

سینا خسروی

پایه پولی آنهم با درصد بزرگی بالا رفته و تقاضای کل افزایش یابد و البته نباید از نقش پررنگ نوسانات ارزی و جهش قیمتی ارز در تحریک تقاضای کل غافل بود. این ها همه در کنار جو عدم اطمینانی که بر انتظارات مصرفی مردم حاکم گردید و تقاضای کاذبی که به یکباره به سمت بازار سرازیر شد، تقاضای کل را تا حد امکان بالا برد.

واقعیت‌های اقتصادی به ما می‌گویند که اگر تقاضای کل در اقتصاد ثابت نباشد، یکی از نتایج افزایش قیمت حامل‌های انرژی، افزایش هزینه‌های تولید خواهد بود. در مرحله اول هدفمندی یارانه‌ها، دولت پس از افزایش قیمت انرژی، دستوراتی وضع کرد، مبنی بر اینکه هیچ تولیدکننده و بنگاهی مجاز به افزایش قیمت کالای خود نیست. واحدهای تولیدی در چنین شرایطی با دو گزینه روبه‌رو بودند، یا می‌بایست با افزایش کارایی و مدیریت مصرف انرژی هزینه‌ها را پایین می‌آوردند و یا بایستی از تولید دست می‌کشیدند، بی‌شک راه اول به دلیل عدم بر خورداری واحدهای تولیدی از تکنولوژی‌های مدرن، حداقل در کوتاه مدت در دسترس نبود، بنابراین ظرفیت‌های تولیدی کارخانجات روزبه‌روز پایین‌تر آمد و در حقیقت "شوک‌های رکودی طرف عرضه" از همان زمان آغاز گردید. اما چه اتفاقی افتاد که رکود به سمت و سوی تقاضا هم کشانده شد؟ در سال ۱۳۹۲، نوسانات ارزی آثار خود را در بازار تخلیه کرده و همچنین قیمت نهاده‌ها نیز طی دو سال قبل به نوعی تثبیت شده بود. در این سال با عزم جدی دولت برای مهار تورم و تثبیت تقاضای کل در کشور، رکود رفته رفته از عرضه به سمت و سوی تقاضا میل کرد و «شوک‌های رکودی طرف تقاضا» ایجاد گردید.

نمایشگاه‌های عرضه مستقیم کالا، مغفولین اصلی سال ۹۳

روندی که با تخریب مکان برگزاری نمایشگاه‌های عرضه مستقیم کالا در میدان بیرم آباد کرمان از سال ۹۲ آغاز شده بود با شدت بیشتری در سال ۹۳ ادامه یافت و نبودن مکان مناسب بهانه‌ای شد برای تعطیلی اینگونه نمایشگاهها در مرکز استان کرمان. البته در این بین برگزاری نمایشگاه در چند مکان مختلف در چهار گوشه شهر نیز مورد آزمون قرار گرفت که علی‌رغم محسّنات ویژه‌ای که داشت، تحت تاثیر خواسته کلیت بازار، به مرحله تعمیم نرسید. البته نوع مدیریت نمایشگاه در سنوات گذشته به گونه‌ای بود که شاید توجیّهات بیشتری هم برای عدم برگزاری در اختیار منتقدین قرار داده بود. نخستین گامی که بایستی برای برگزاری نمایشگاه عرضه مستقیم کالا در مسیر اصولی و درست آن برداشت، توجه دقیق به مفهوم این عنوان خواهد بود. زمانی که صحبت از عرضه مستقیم به میان می‌رود قطعاً حذف واسطه‌ها و ایجاد رابطه مستقیم میان تولید و مصرف به ذهن متبادر می‌شود که این مهم در سنوات اخیر، بخش فراموش شده برگزاری اینگونه نمایشگاهها بوده که به حق تبدیل به بهانه‌ای برای اعتراض مصرف‌کنندگان و مستمسکی برای انتقاد بازاربان شده است. اینکه اینگونه نمایشگاهها از هدف اصلی خود فاصله می‌گیرند، نتیجه‌اش می‌شود عرضه انواع کالاهای بی‌کیفیت وارداتی در محل نمایشگاه که خرید آنها توسط متقاضی نه تنها حمایتی برایش به ارمغان نمی‌آورد که در نهایت در کنار تمامی خریدهایش از مجموعه نمایشگاه، ضرر و زیان فراوانی هم متوجه او خواهد کرد. بدیهی است در صورتیکه این پیش شرط اولیه، یعنی حضور بی‌واسطه تولید در معرض تقاضای متقاضی رعایت شود، نمایشگاه تبدیل به محلی خواهد شد که زمینه رقابت را تا حد بالایی فراهم می‌آورد. در آستانه پاییز و بهار که می‌توان تحریک تقاضای مردمی را شاهد بود، حضور یک نمایشگاه عرضه مستقیم که حائز تمامی شرایط استاندارد می‌باشد، از طریق ایجاد رقابت مابین غرفه‌داران از یک سو و برانگیختن احساس رقابت مابین کلیت نمایشگاه با بازار، گام مهمی است در راستای شفافیت هرچه بیشتر قیمت‌ها و حمایت موثر از مصرف‌کننده که امید می‌رود با برنامه

در فروردین ماه سال جاری، سازمان صنعت معدن و تجارت استان کرمان به عنوان متولی پروژه تنظیم بازار میوه، مستقیماً با باغداران عمده وارد مذاکره شد و خرید میوه را از ایشان با عقد تفاهم‌نامه به انجام رساند. نکته قابل‌تأمل در پروژه سال جاری که شاید برای اولین بار در طول تمام ادوار اجرای طرح به چشم می‌خورد، کاهش شدید تقاضای مردمی برای خرید میوه بود که این مهم در روزهای آغازین سال، برنامه ریزی‌های دولت را با چالش جدی مواجه ساخت. با وجود این، در طول پروژه تنظیم بازار میوه در نوروز ۹۳ چیزی در حدود ۱۲۵۰ تن پرتقال و ۷۲۰ تن سیب درختی در سطح استان توزیع و سرانه یارانه مصروفه برای هر شهروند ساکن در استان کرمان، بالغ بر ۷۵۰ تومان برآورد گردید.

حمایت موثر و توأم از مصرف‌کننده و تولیدکننده، مزیتی جدی برای پروژه میوه: ذخائر سیب درختی و پرتقال در اختیار دولت در آستانه پرمصرف‌ترین روزهای سال، به مدیریت تنظیم بازار در سطح استان‌ها این اجازه را می‌دهد که به یک تنظیم‌کننده مقتدر در بازار تبدیل شده و بدون استفاده از اهرم‌های تعزیری و جریمه‌ای، قدرت مانور واسطه‌های سودجو را تا حد بسیار زیادی کاهش داده و در راستای حمایت از مصرف‌کننده، آرامش لازم را بر بازار حکم‌فرما سازد. از دیگر سو تزریق یارانه‌های دولتی و هدایت هدفمند آنها به سمت و سوی تولید علاوه بر اینکه در طول این چندسال سرو سامانی به وضعیت باغداران کشور در بخش تولید سیب درختی و پرتقال داده است، موجبات ایجاد رونق در بخش‌های مرتبط دیگر از جمله حمل و نقل، درجه بندی میوه، شرکت‌های بازرسی کیفی کالا، سردخانه‌ها و... را نیز فراهم آورده است. می‌توان گفت ایجاد فاصله بهینه میان باغ تا سفره‌های مردم و نیز فراهم کردن شرایط لازم برای استفاده تمامی دهک‌های درآمدی از میوه با کیفیت و یکسان، از مهم‌ترین دستاوردهای این پروژه بود.

رکود حاکم بر بازار، نتیجه اجرای نادرست فاز اول قانون هدفمندی

"رکود" ویژگی بارز بازار استان در سال ۹۳ بود. ابطال پروانه کسب در بسیاری اتحادیه‌های صنفی و به زانو درآمدن بسیاری دیگر از جمله شرایطی بود که بازار کرمان به تبعیت از بازار کشور با آن روبه‌رو بود. اما به راستی این رکود گسترده از کجا نشأت می‌گرفت؟ در ماههای اول سال ۹۳ شاهد اجرای فاز دوم قانون هدفمندی یارانه‌ها بودیم که البته این بار این اجرا قاعده‌مند و بر اساس قواعد و روش‌های اصیل اقتصادی صورت گرفت. اهالی تدبیر به خوبی می‌دانستند که اگر تقاضای کل در برنامه ریزی‌های کلان کشور به درستی مدیریت شود، بالا رفتن قیمت انرژی به خودی خود اثر کم و کوتاه مدتی بر تورم دارد. تثبیت تقاضای کل باعث می‌شود افزایش قیمت انرژی با کاهش تقاضا برای کالاهای دیگر همراه شده و اثر تورمی نداشته باشد. معنای این جمله آن است که برای یک متقاضی با یک توان خرید مشخص افزایش قیمت انرژی می‌تواند قدرت خرید او از سایر کالاها را کاهش دهد. همان موضوعی که در اجرای فاز اول به کلی نادیده گرفته شد. اجرای فاز اول متأسفانه با عوامل محرک تقاضا همراه شد. سرمایه‌گذاری‌های نافرجام که از یکسو، با تزریق منابع به طرح یا پروژه، حجم پول در گردش و تقاضای کل را افزایش می‌داد و از سوی دیگر، با ناتمام ماندن طرح یا پروژه، تغییری در افزایش تولید ملی و عرضه کل ایجاد نمی‌کرد. میزان اعطای یارانه‌های نقدی در فاز اول با میزان پیش‌بینی شده در متن قانون هم‌خوانی نداشت و تقاضای کل اقتصاد را افزایش داد. مخارج بالای مسکن مهر که دولت برای اجرای آن از بانک مرکزی خواسته بود وام زیادی در اختیار بانک مسکن بگذارد، در نهایت باعث شد تا حجم